

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Ε΄ Δημοτικού

Τίτλος:

**«Αναζητώντας πληροφορίες στο Διαδίκτυο
με κριτική σκέψη»**

Συγγραφή: ΣΑΜΑΡΑ ΣΩΤΗΡΙΑ

Εφαρμογή: ΣΑΜΑΡΑ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

«Μαθαίνουμε να αναζητούμε πληροφορίες στο διαδίκτυο με κριτική σκέψη...»

Δημιουργία σεναρίου

Σωτηρία Σαμαρά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Ε΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Από 06/11/2012 έως 14/11/2012

Σχολική μονάδα

20^ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμαριάς

Διδακτική/θεματική ενότητα

Σχολικό βιβλίο «Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού», ενότητα 17η: *Ταξίδια στο διάστημα*

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 12-14 διδακτικές ώρες.

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: Εργαστήριο πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η/Υ, διαδίκτυο, μηχανές αναζήτησης, ψηφιακό αρχείο, Πρόγραμμα Παρουσίασης

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην Ε΄ Τάξη του 20ού Δημοτικού Σχολείου Καλαμαριάς

Το σενάριο στηρίζεται

Σαμαρά Σωτηρία, Αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο με κριτική σκέψη, Νεοελληνική Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού, 2012.

Το σενάριο αντλεί

--

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το παρόν διδακτικό σενάριο επιδιώκεται αφενός να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι το Διαδίκτυο αποτελεί σημαντική πηγή για την αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν στα σχολικά μαθήματα και αφετέρου να αποκτήσουν συνειδητή επίγνωση του τρόπου με τον οποίο πρέπει να προσεγγίζουν τις πληροφορίες, ώστε να διασφαλιστούν ως προς την εγκυρότητά τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το πέρασμα από το απλό σερφάρισμα σε δικτυακούς τόπους στη στοχοθετημένη πλοήγηση που πραγματοποιείται, ώστε τα παιδιά να ανακαλύψουν και να συνδυάσουν πληροφορίες έγκυρες και αξιόπιστες ως προς ένα θέμα που διερευνούν, αποτελεί πλέον μία ακόμη ευθύνη του σχολικού γραμματισμού.

Οι περισσότεροι/-ες μαθητές/-τριες της Ε΄ Τάξης έχουν αξιοποιήσει το διαδίκτυο, προκειμένου να βρουν πληροφορίες για το θέμα μιας σχολικής δραστηριότητας. Επιπλέον σε αρκετές από τις δραστηριότητες του βιβλίου της Γλώσσας της Ε΄ Δημοτικού (αλλά και σε δραστηριότητες των άλλων μαθημάτων) συχνά-πυκνά ζητείται από τα παιδιά να βρουν συμπληρωματικές πληροφορίες από το διαδίκτυο. Όλα αυτά δημιουργούν την κατάλληλη συνθήκη για να ασχοληθούν οι μαθητές/-τριες της Ε΄ Δημοτικού πιο συστηματικά με το θέμα αυτό αλλά κυρίως για να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη διερευνώντας τρόπους που θα τους βοηθήσουν να διασφαλίσουν την εγκυρότητα και αξιοπιστία των πληροφοριών που συλλέγουν. Για την ενασχόληση και διερεύνηση αυτή και στο πλαίσιο των ημιτυπικών μορφών γραμματισμού προτείνουμε να γίνουν δημιουργικές δραστηριότητες κατά τις ώρες της Ευέλικτης Ζώνης ή κατά τις ώρες που διατίθενται από το ΑΠ για κατά βούληση αξιοποίηση του χρόνου που διατίθεται για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να συνειδητοποιήσουν ότι το διαδίκτυο αποτελεί σημαντική πηγή για την αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν στα σχολικά μαθήματα·
- να συνειδητοποιήσουν ποιος/-α διοχετεύει τις πληροφορίες γενικά στο Διαδίκτυο και γιατί το κάνει αυτό·
- να μάθουν να συγκρίνουν τις πηγές πληροφοριών (έντυπες και ηλεκτρονικές)·
- να κατανοήσουν γιατί συχνά αξιοποιούμε το Διαδίκτυο για να βρούμε πληροφορίες για τα σχολικά μαθήματα·
- να εξοικειωθούν με την αναζήτηση στοιχείων μέσω μηχανών αναζήτησης.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να καταλάβουν πόσο σημαντικό είναι να σκέφτονται κριτικά, όταν πλοηγούνται στο Διαδίκτυο·
- να αποκτήσουν συνειδητή επίγνωση του τρόπου με τον οποίο πρέπει να προσεγγίζουν τις πληροφορίες, ώστε να είναι διασφαλιστούν ως προς την εγκυρότητά τους·
- να καλλιεργήσουν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο·
- να αναπτύξουν επιχειρηματολογικό λόγο (προφορικό και γραπτό)·
- να εξοικειωθούν με την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (συνδυασμός λόγου-εικόνας).

Γραμματισμοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να εξοικειωθούν με την αναζήτηση σε μηχανή αναζήτησης·
- να μάθουν να ανοίγουν ιστοσελίδες·
- να εξοικειωθούν με τρόπους πλοήγησης μέσα σε έναν ιστότοπο·
- να εξοικειωθούν με την παρακολούθηση βίντεο·
- να επισκεφθούν μια διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια·
- να δημιουργούν και να ονομάζουν ένα ψηφιακό αρχείο·
- να εξοικειωθούν και να μάθουν να δημιουργούν μια παρουσίαση με το λογισμικό παρουσιάσεων·
- να αναζητούν εικόνα με συναφές περιεχόμενο στο Διαδίκτυο και να την επικολλούν στην παρουσίασή τους.

Διδακτικές πρακτικές

Για τις διδακτικές πρακτικές βλ. κεφ. Γ. «Εισαγωγή. Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο», καθώς και ακολούθως κεφ. Ε: «Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης».

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Με αφορμή μια δραστηριότητα του βιβλίου της *Γλώσσας* της Ε΄ Δημοτικού, κατά την οποία τα παιδιά παροτρύνονται να βρουν πληροφορίες από το διαδίκτυο (π.χ. Ενότητα 17η, γ΄ τεύχος, σ. 77), εισάγουμε την ιδέα να διερευνήσουν περισσότερο αν είναι θετικό ή αρνητικό να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, για να βρίσκουν πληροφορίες γύρω από ένα θέμα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Όπως και παραπάνω επισημάναμε, το θέμα της περαιτέρω αναζήτησης πληροφοριών από το διαδίκτυο επανέρχεται συχνά σε αρκετές δραστηριότητες των σχολικών εγχειριδίων αλλά και ειδικότερα του γλωσσικού.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η/Υ, διαδίκτυο, μηχανές αναζήτησης, ψηφιακό αρχείο, Πρόγραμμα Παρουσίασης

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα και ποιήματα

Ιστοσελίδες – πηγές κειμένων

<http://www.saferinternet.gr/index.php?> Αξιοπιστία πληροφοριών. 2007. [Ιστοσελίδα](#) της Δράσης Ενημέρωσης και Επαγρύπνησης του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου. Υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. (ανάρτηση: 03-12-2102)
<http://pliroforiki-dimotikou.blogspot.com/2011/06/web-sites.html>: ανώνυμο ιστολόγιο

Ιστοσελίδες – περιβάλλοντα

power point ελεύθερο Περιβάλλον Λογισμικού Παρουσίασης

www.google.gr: μηχανή αναζήτησης

Βίντεο

Ενημερωτικό υλικό. Η γη είναι επίπεδη!. 2007. [Ιστοσελίδα](#) της Δράσης Ενημέρωσης και Παργύρνησης του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου. Υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η, 2η και 3η διδακτική ώρα

Στην αρχή του μαθήματος η εκπαιδευτικός μοίρασε στις πέντε ομάδες των παιδιών της τάξης δύο διαφορετικά εν μέρει έντυπα φύλλα εργασίας: σε αυτά (βλ. Τεκμήριο 1 στο αρχείο και στον Φάκελο) το πρώτο ερώτημα ήταν κοινό για την ολομέλεια, ενώ (βλ. Τεκμήριο 2 στο αρχείο και στον Φάκελο) το δεύτερο, άλλο για τις δύο ομάδες και άλλο για τις υπόλοιπες τρεις.

Κατόπιν το μάθημα ξεκίνησε και η δασκάλα ρώτησε τα παιδιά αν χρησιμοποιούν στην καθημερινή τους ζωή το διαδίκτυο και για ποιον λόγο. Αρκετά παιδιά της τάξης απάντησαν θετικά και ανέφεραν τους εξής λόγους:

- α) το χρησιμοποιούμε για τα μαθήματα – ειδικότερος λόγος: για να επισκεπτόμαστε ένα λεξικό*
- β) για να δούμε το πρόγραμμα της τηλεόρασης,*
- γ) για να παίζουμε*
- δ) για να μπούμε στο wiki της τάξης μας.*

Οι λόγοι με προτροπή της εκπαιδευτικού καταγράφηκαν στο έντυπο φύλλο εργασίας που είχε ήδη διανεμηθεί στα παιδιά. Στη συνέχεια η δασκάλα με αφορμή τις παραπάνω απαντήσεις ανέδειξε το γεγονός της καθημερινής χρήσης του Διαδικτύου από τα παιδιά και κατόπιν δημιούργησε γνωστική σύγκρουση λέγοντας: «Επομένως για πολλούς λόγους μπαίνουμε όλοι στο διαδίκτυο καθημερινά και όλα όσα βρίσκουμε εκεί είναι σωστά και έγκυρα». «Πού το ξέρουμε αυτό, κυρία;» ήταν η άμεση απάντηση ενός μαθητή, «μερικές φορές δεν μπορούμε να εμπιστευόμαστε τις ιστοσελίδες που θέλουμε».

Η απάντηση αυτή έδωσε την ευκαιρία στην εκπαιδευτικό να ανακοινώσει τον τίτλο του καινούριου σεναρίου: «Αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο με κριτική σκέψη» και να ζητήσει από τα παιδιά καταρχήν να συζητήσουν στις ομάδες τους πώς καταλαβαίνουν τη φράση «κριτική σκέψη» και έπειτα να καταγράψουν την απάντηση στο φύλλο εργασίας τους. Οι απαντήσεις που ανακοινώθηκαν ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση: «π.χ. σημαίνει, κρίνω σωστά τις ιστοσελίδες». Δημιουργήθηκε όμως και συζήτηση πάνω στο αν η φράση σημαίνει: «κρίνω με το μυαλό μου κάτι» ή αν σημαίνει: «δοκιμάζω κάτι...» (βλ. Τεκμήριο 3 στο αρχείο και στον Φάκελο).

Στη συνέχεια η τάξη μοιράστηκε ως εξής: Οι τρεις από τις πέντε ομάδες των παιδιών ασχολήθηκαν με το έντυπο φύλλο εργασίας που είχε ως ερώτημα το εξής: «Κατά τη γνώμη σας είναι θετικό ή αρνητικό να χρησιμοποιούμε το Διαδίκτυο, για να βρίσκουμε πληροφορίες γύρω από τα μαθήματα του Σχολείου; Αφού πρώτα σκεφτείτε το ερώτημα, να το συζητήσετε ομαδικά και να καταγράψετε τις απόψεις σας στο φύλλο εργασίας σας». (βλ. Τεκμήριο 4 στο αρχείο και στον Φάκελο). Οι ομάδες εργάστηκαν και ο ρόλος της εκπαιδευτικού ήταν συμβουλευτικός-διευκρινιστικός. Για παράδειγμα ένα από τα παιδιά των ομάδων που ασχολούνταν με αυτό το ερώτημα είχε αντίρρηση ότι δε συμφωνεί να βρίσκουν πληροφορίες και απαντήσεις στο σπίτι. Εστιάστηκε η προσοχή του από την εκπαιδευτικό στη διατύπωση του ερωτήματος, αφού κάτι τέτοιο εκεί δεν αναγράφονταν και επισημάνθηκε στην ομάδα ότι πρέπει πολύ προσεκτικά να διαβάζουμε την εκφώνηση της κάθε δραστηριότητας, γιατί αυτό δημιουργεί τη συνθήκη

για μια πιο σωστή απάντηση και γιατί έτσι εξοικονομούμε και χρόνο. Σε μία άλλη ομάδα ένα παιδί είπε ότι «συχνά στο διαδίκτυο ψάχνουμε άλλα και μας βγαίνουν άλλα»... Ακολούθησε η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των τριών ομάδων που ασχολούνταν με το παραπάνω ερώτημα.

Οι άλλες δύο ομάδες των παιδιών μεταφέρθηκαν η καθεμιά γύρω από ένα Η/Υ με θέμα: «Με αφορμή τη δραστηριότητα 2, σελ. 85, ενότητα 17, γ' τεύχος Γλώσσας Ε' Δημοτικού, υποενότητα «Φανταστικά ταξίδια στο Διάστημα» να αναζητήσετε πληροφορίες για τον πλανήτη Άρη σε κάποιες έντυπες εγκυκλοπαίδειες που βρίσκονται στο Σχολείο σας. Στη συνέχεια να πληκτρολογήσετε σε μια μηχανή αναζήτησης, π.χ. στην Google, τις λέξεις «ο πλανήτης Άρης». Από τα αποτελέσματα που θα βρείτε να επισκεφτείτε εκείνη την ιστοσελίδα που φιλοξενεί την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια «Βικιπαίδεια» και να διαβάσετε τις πληροφορίες για τον ίδιο πλανήτη. Να πλοηγηθείτε στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα. Κατόπιν να συγκρίνετε τις δύο πηγές πληροφοριών. Υπάρχουν κατά τη γνώμη σας πλεονεκτήματα στην αναζήτηση πληροφοριών γι' αυτόν τον πλανήτη, όταν η πηγή πληροφορίας είναι μια ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια;. Ποια είναι αυτά; Να τα καταγράψετε στο έντυπο φύλλο εργασίας σας». Παράλληλα στη μία από τις δύο αυτές ομάδες δόθηκαν τέσσερις τόμοι από τέσσερις διαφορετικές εγκυκλοπαίδειες που υπήρχαν στο σχολείο, ενώ στην άλλη οι σχετικές με τον πλανήτη Άρη σελίδες καθώς και το εξώφυλλο της καθεμιάς από τις παραπάνω εγκυκλοπαίδειες σε φωτοτυπία. Ακολούθησαν διευκρινιστικές οδηγίες.

Στη συζήτηση όμως της τάξης κυρίως κυριάρχησαν οι απαντήσεις των παιδιών που ασχολούνταν με τη σύγκριση έντυπης και ψηφιακής εγκυκλοπαίδειας. Ας σημειωθεί ότι ύστερα από αίτημα των παιδιών μεταφέρθηκαν και οι άλλες τρεις ομάδες στους Η/Υ (βλ. Τεκμήριο 5 στο αρχείο και στον Φάκελο), ώστε να παρακολουθούν καλύτερα αυτά που ανακοίνωναν οι συμμαθητές/τριές τους που ασχολήθηκαν ειδικότερα με το θέμα. Τα ευρήματα αυτών των τελευταίων από τη συγκριτική αντιπαράθεση των δύο πηγών πληροφορίας, έντυπης και ψηφιακής, ήταν τα εξής:

- α) Η εγκυκλοπαίδεια είναι μία πηγή πληροφορίας, ενώ στο διαδίκτυο υπάρχουν πολλές·
- β) στην εγκυκλοπαίδεια θα βρούμε δύο-τρεις εικόνες ενώ στο διαδίκτυο πολλές·
- γ) στη *Βικιπαίδεια* υπάρχει και ένας πίνακας περιεχομένων που μας δίνει συγκεκριμένες πληροφορίες για τον πλανήτη Άρη·
- δ) στην (έντυπη, εννοούσαν) εγκυκλοπαίδεια διαβάζουμε το κείμενο για τον πλανήτη Άρη και (καθώς το διαβάζουμε) μας δημιουργούνται απορίες για κάποιες λέξεις, π.χ. *ηλιακό σύστημα* και πρέπει να κατεβάσουμε άλλους τόμους για να το βρούμε. Στο διαδίκτυο με ένα απλό κλικ στη λέξη βρίσκουμε τις πληροφορίες που θέλουμε: στο σημείο αυτό επισημάνθηκε στα παιδιά ο κίνδυνος να «χαθούν» πλοηγούμενα και τονίστηκε ότι πρέπει πάντα να ψάχνουν στο διαδίκτυο με συγκεκριμένο στόχο·
- ε) στη *Βικιπαίδεια* μπορούμε να πλοηγηθούμε στο ίδιο το άρθρο·
- στ) οι πολλές πληροφορίες και οι κοντινές φωτογραφίες μας ανεβάζουν το ενδιαφέρον·
- ζ) σε μια εγκυκλοπαίδεια δεν υπήρχαν πληροφορίες για τον πλανήτη Άρη, παρά μόνο για το θεό του πολέμου, τον Άρη·
- στ) σε μια εγκυκλοπαίδεια είχε μόνο μία ασπρόμαυρη φωτογραφία, ενώ στη *Βικιπαίδεια* πολλές».

Η συζήτηση ήταν ενδιαφέρουσα και το πιο σημαντικό που αξίζει να καταγραφεί ήταν ότι πράγματι παρατηρήθηκε η εν δυνάμει σταδιακή αύξηση και κορύφωση του ενδιαφέροντος των παιδιών εξαιτίας και του επιλεγμένου θέματος –ένας πλανήτης– αλλά και των δυνατοτήτων που δημιούργησε η ψηφιακή τεχνολογία: κοντινά, μακρινά πλάνα φωτογραφιών, σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, δορυφόροι, ηλιακό σύστημα. Εντύπωση έκανε σε μία μαθήτρια το ηλιακό σύστημα και αναρωτήθηκε πώς συγκρατιούνται σε συγκεκριμένη θέση οι πλανήτες... Επίσης άλλος αναρωτήθηκε γιατί άλλαζε όψη με τα χρόνια η επιφάνεια του πλανήτη Άρη... Η εκπαιδευτικός ενίσχυσε το ενδιαφέρον των παιδιών προτείνοντας τους στη συνέχεια των μαθημάτων τους να ασχοληθούν ιδιαίτερα με τον πλανήτη Άρη και να τον εξερευνήσουν (βλ. Τεκμήριο 6 στο αρχείο και στον Φάκελο).

Στο τέλος του διδακτικού τριώρου και ύστερα από προτροπή της εκπαιδευτικού τα παιδιά πληκτρολόγησαν στην Google μηχανή «ο πλανήτης Άρης» και διαπιστώσαν ότι μέσω διαδικτύου μπορούσαν να δουν για τον πλανήτη και βίντεο.

Η αξιολόγηση των μαθητών και των μαθητριών πραγματοποιήθηκε με την παρακολούθηση της συμμετοχής τους στη συζήτηση που συνοικοδομούνταν, με την παρακολούθηση της συνεργασίας τους στη μαθητική μικροομάδα καθώς και από τη διαφανόμενη κατανόηση μέσω των γραπτών απαντήσεων στα διατυπωμένα ερωτήματα των φύλλων εργασίας. Επιπλέον η κατάκτηση των νέων γραμματισμών (πλοήγηση, μετακύλιση μπάρας, χειρισμός links, μεγένθυση/σμίκρυνση εικόνας) αξιολογήθηκε μέσω της συστηματικής πλοήγησης στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα της ψηφιακής εγκυκλοπαίδειας *Βικιπαίδεια* και για συγκεκριμένο στόχο.

2η, 3η, 4η & 5η διδακτική ώρα

Το μάθημα ξεκίνησε με επανάληψη και ομαδική απαγγελία του τίτλου του σεναρίου: «Αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο με κριτική σκέψη». Εντοπίστηκαν οι λέξεις κλειδιά στον τίτλο: *πληροφορίες, διαδίκτυο, κριτική σκέψη*. Δυσκολία παρουσιάστηκε από την πλευρά των παιδιών στο να εστιάσουν και να απαντήσουν συγκεκριμένα τι θα ψάχνουμε στο διαδίκτυο για το σχολείο (πληροφορίες). Όπως επίσης δυσκολία παρουσιάστηκε στο να χρησιμοποιούν ενσυνείδητα τις επιστημονικές έννοιες «έντυπη πηγή πληροφορίας» και «ψηφιακή πηγή πληροφορίας». Στην ερώτηση ποια ήταν η ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια που επισκεφτήκαμε την προηγούμενη φορά ο Ν. απάντησε «το internet». Δόθηκαν οι απαραίτητες εξηγήσεις και αξιοποιήθηκαν στρατηγικές πρόκλησης συμμετοχής των παιδιών και επιβεβαίωσης της κατανόησης καθώς και επαναδιατύπωσης για να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά και ενσυνείδητα στον προφορικό τους λόγο τις επιστημονικές έννοιες «έντυπη» και «ψηφιακή» πηγή πληροφορίας. των εννοιών. Επίσης ξανασυζητήθηκε το ερώτημα «τι κατά τη γνώμη τους σημαίνει η φράση κριτική σκέψη» και επισημάνθηκε ότι το «να

προσπαθούν να μάθουν να κρίνουν», αυτό είναι πιο κοντά στις μαθητικές τους δυνατότητες. Εξάλλου δεν μπορεί εύκολα κάποιος να κρίνει αν έγινε σωστά η εκτόξευση ενός πυραύλου, είτε ένας μαθητής.

Στη συνέχεια διανεμήθηκε το επόμενο φύλλο εργασίας και εναλλάξ δύο παιδιά επισκέφθηκαν τους ενεργούς υπερδεσμούς στους οποίους φιλοξενούνταν δύο σχετικά αρχαία βίντεο: [αρχείο video1](#) και [αρχείο video2](#) (βλ. Τεκμήριο 7 στο αρχείο και στον Φάκελο). Ενεργοποιήθηκε η προϋπάρχουσα γνώση και η συζήτηση στην ολομέλεια εστιάστηκε στο αν είναι έγκυρες και αξιόπιστες οι πληροφορίες που παίρνουμε από το Διαδίκτυο αλλά και στο ποιος/-α τις διοχετεύει σε αυτό. Η συζήτηση αυτή δημιούργησε την ανάγκη να σκεφτούν οι συμμετέχοντες ποια βήματα πρέπει να ακολουθούν προκειμένου ως χρήστες του Διαδικτύου να φτάνουν σε ασφαλείς και έγκυρες πληροφορίες. Τα βήματα που αναφέρθηκαν από τα παιδιά με βάση την προϋπάρχουσα γνώση και τα ερεθίσματα από τις επισκέψεις στους σχετικούς [δικτυακούς](#) τόπους ήταν τα εξής:

- α) συγκρίνουμε αυτά που γράφονται σε δύο πηγές πληροφοριών·
- β) συγκρίνουμε τις πληροφορίες που βρίσκουμε αυτές που βρίσκουμε στο διαδίκτυο με αυτές που βρίσκουμε σε έντυπες εγκυκλοπαίδειες·
- γ) ρωτούμε τον ίδιο τον δημιουργό της ιστοσελίδας: στο σημείο αυτό εκφράστηκε αντίρρηση ότι σε κάποια ιστοσελίδα μπορεί να υπάρχουν ιατρικές πληροφορίες, αλλά αυτός που τις ανάρτησε στον δικτυακό του τόπο να είναι ...φωτογράφος.
Η αντίρρηση αυτή οδήγησε τη συζήτηση στο επόμενο βήμα:
- δ) ρωτούμε έναν ειδικό ή έναν γιατρό·
- ε) συγκρίνουμε αυτά που διαβάζουμε με αυτά που ξέρουμε·
- στ) ρωτούμε τους δασκάλους μας·
- ζ) εξετάζουμε αν η ιστοσελίδα έχει ονοματεπώνυμο.

Προβληματισμό δημιούργησε και η εξής απάντηση του Π.: «όταν το ίδιο πράγμα το λέει σε πολλούς δικτυακούς τόπους τότε είναι μάλλον αλήθεια, αφού το λένε τόσοι πολλοί».

Η μαθητική αυτή άποψη με προτροπή της εκπαιδευτικού διερευνήθηκε από την ολομέλεια: «επειδή το λένε πολλοί είναι άραγε σε κάθε περίπτωση και το σωστό αυτό που λένε ή γράφουν;»

Κατόπιν η εκπαιδευτικός δημιούργησε και πάλι γνωστική σύγκρουση: «Τελικά αφού δεν είναι αξιόπιστο πάντα το διαδίκτυο και πρέπει να κάνουμε και τόσα βήματα για να φτάσουμε στην αλήθεια, καλύτερα είναι να μην το χρησιμοποιούμε». Στη διαπίστωση αυτή ο Π. αντέδρασε και είπε ότι «είναι καλύτερο γιατί μας δίνει όμως την ευκαιρία να μάθουμε πολλά και διαφορετικά πράγματα» ο Σ. είπε ότι «για όλα αυτά που έχουμε μάθει τώρα μας βοήθησε το διαδίκτυο» και η Ε. «ότι τώρα έχουμε ένα εργαλείο με το οποίο μπορούμε να βρούμε πιο σύγχρονες πληροφορίες, ενώ στις εγκυκλοπαίδειες (τις έντυπες εννοούσε) είναι παλιές. Γιατί να μην το χρησιμοποιούμε;». Η συζήτηση ολοκληρώθηκε με επαναδιατύπωση όλων των βημάτων.

Στη συνέχεια τα παιδιά παροτρύνθηκαν να καταγράψουν τα ευρήματά τους σε ημιδομημένο λογισμικό παρουσίασης. Επειδή τα παιδιά δεν είναι εξοικειωμένα με τον κειμενογράφο και καθυστερούν πολύ, είχαν δημιουργηθεί δύο ημιτελή αρχεία doc από την εκπαιδευτικό, ένα με αρκετά βήματα για να βρίσκει κανείς έγκυρες πληροφορίες και ένα με αρκετούς τρόπους για να συγκρίνει κανείς τόσο ψηφιακές όσο και έντυπες πηγές πληροφοριών. Η οδηγία που δόθηκε στα παιδιά ήταν να κάνουν αντιγραφή/επικόλληση τα προτεινόμενα στο ημιδομημένο επίσης λογισμικό παρουσίασης και να συμπληρώσουν και κάποια δικά τους, αλλά να προσθέσουν στην παρουσίασή τους εικόνα, ήχο και κίνηση (βλ. Τεκμήριο 8 στο αρχείο και στον Φάκελο).

Ο υπόλοιπος χρόνος διατέθηκε στη δημιουργία του ppt η οποία ήταν πετυχημένη, οι ομάδες βοηθήθηκαν και μεταξύ τους από τους/τις πιο ικανούς/ες και έτσι όλες φτάσαν στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Τέλος η κάθε ομάδα παρουσίασε τη δική της προβολή στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης (βλ. Τεκμήριο 9 στο αρχείο και στον Φάκελο).

Τα παιδιά δόθηκε για το σπίτι φωτοτυπία όπου αναγράφονταν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από τη σύγκριση έντυπης και ψηφιακής πηγής πληροφορίας καθώς

και τα βήματα για ανεύρεση έγκυρων πληροφοριών με την οδηγία να τα μάθουν τα παιδιά αυτά για την επόμενη φορά απέξω.

Με τη συμπλήρωση της ημιδομημένης παρουσίασης από τα παιδιά *αξιολογήθηκε* αν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν συνειδητά τις νέες επιστημονικές έννοιες «έντυπη» και «ψηφιακή» πηγή πληροφορίας καθώς και η πρόσληψη της νέας γνώσης (βήματα ασφαλούς πλοήγησης, σύγκριση των δύο διαφορετικών πηγών πληροφορίας-πλεονεκτήματα.). Επιπλέον *αξιολογήθηκε* η ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας τόσο ανάμεσα στα παιδιά της ίδιας ομάδας όσο και ανάμεσα στα μέλη της μίας και της άλλης ομάδας. Όσον αφορά στους νέους γραμματισμούς με τη συμπλήρωση της ημιδομημένης παρουσίασης *αξιολογήθηκε* η κατάκτηση των δεξιοτήτων πρόσθεσης εικόνας, ήχου, κίνησης στις διαφάνειες της παρουσίασης αλλά και ο χειρισμός προβολήστης παρουσίασης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1^η Ενότητα: «Αξιοποιούμε το Διαδίκτυο για να βρίσκουμε πληροφορίες»

06/11/2012

[1^ο Φύλλο]

«Αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο με κριτική σκέψη»

Όνομα:

Πώς κατανοείτε τη φράση κριτική σκέψη;

Ας διερευνήσουμε περισσότερο το θέμα της αναζήτησης πληροφοριών

Α΄, Β΄, και Γ΄ ομάδες. Διαδίκτυο: Είναι θετικό ή αρνητικό να το χρησιμοποιούμε για να βρίσκουμε πληροφορίες;

- Κατά τη γνώμη σας είναι θετικό ή αρνητικό να χρησιμοποιούμε το Διαδίκτυο, για να βρίσκουμε πληροφορίες γύρω από τα μαθήματα του Σχολείου; Αφού πρώτα σκεφτείτε το ερώτημα, να το συζητήσετε ομαδικά και να καταγράψετε τις απόψεις σας στο φύλλο εργασίας σας.

Η δική μου άποψη	Οι απόψεις της ομάδας μου

06/11/2012

[2^ο Φύλλο]

«Αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο με κριτική σκέψη»

Όνομα:

Πώς κατανοείτε τη φράση κριτική σκέψη;

Ας διερευνήσουμε περισσότερο το θέμα της αναζήτησης πληροφοριών

Δ΄ και Ε΄ ομάδες. Διαδίκτυο – Αναζήτηση πληροφοριών – Πλεονεκτήματα

- Με αφορμή τη δραστηριότητα 2, σ. 85, ενότητα 17, γ΄ τεύχος *Γλώσσας Ε΄ Δημοτικού*, υποενότητα «Φανταστικά ταξίδια στο Διάστημα» να αναζητήσετε πληροφορίες για τον πλανήτη Άρη σε μια έντυπη εγκυκλοπαίδεια που βρίσκεται στο Σχολείο σας. Στη συνέχεια να πληκτρολογήσετε σε μια μηχανή αναζήτησης, π.χ. στην Google, τις λέξεις «ο πλανήτης Άρης». Από τα αποτελέσματα που θα βρείτε να επισκεφτείτε εκείνη την ιστοσελίδα που φιλοξενεί την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια *Βικιπαίδεια* και να διαβάσετε τις πληροφορίες για τον ίδιο πλανήτη. Να πλοηγηθείτε στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα. Κατόπιν να συγκρίνετε τις δύο πηγές πληροφοριών.

Υπάρχουν κατά τη γνώμη σας πλεονεκτήματα στην αναζήτηση πληροφοριών γι' αυτόν τον πλανήτη, όταν η πηγή πληροφορίας είναι μια ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια;. Ποια είναι αυτά; Να τα καταγράψετε στο έντυπο φύλλο δραστηριοτήτων σας.

[3^ο Φύλλο]

Ολομέλεια. Διαδίκτυο – Αναζήτηση πληροφοριών – Πλεονεκτήματα

- Να ξαναπληκτρολογήσετε σε μια μηχανή αναζήτησης, π.χ. στην Google, τις λέξεις «ο πλανήτης Άρης». Να επισκεφτείτε τις υπόλοιπες τρεις πρώτες ιστοσελίδες εκτός από αυτή που φιλοξενεί τη «Βικιπαίδεια». Γιατί κατά τη γνώμη σας η άσκηση στο σχολικό βιβλίο σας παροτρύνει να ανατρέξετε και στο διαδίκτυο για να συλλέξετε πληροφορίες για τον ίδιο πλανήτη; Τι δυνατότητες δημιουργούνται από τη χρήση του διαδικτύου; Πώς κατά τη γνώμη σας επηρεάζουν τις γνώσεις που επιθυμείτε να αποκτήσετε; Να συζητήσετε προφορικά τα παραπάνω ερωτήματα.

Να δημιουργήσετε αρχείο με τίτλο ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΠΗΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ.doc και να καταγράψετε τα πλεονεκτήματα στα οποία καταλήξατε, όταν η πηγή πληροφορίας είναι μια ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια και γενικότερα το διαδίκτυο.

Ενδεικτικές απαντήσεις:

- πλούτος πληροφοριών
- πλοήγηση μέσα στο ίδιο το άρθρο
- πλειάδα συναφών θεμάτων
- ανεύρεση απαντήσεων σε κάτι που δεν καταλαβαίνω ή δε θυμάμαι (π.χ. ηλιακό σύστημα, δορυφόρος) με ένα απλό κλικ
- παρακολούθηση συναφούς βίντεο
- ευκολότερη κατανόηση πληροφοριών
- ανακάλυψη της πληροφορίας

2^η Ενότητα: «Αναζητούμε πληροφορίες στο Διαδίκτυο με κριτική σκέψη»

- Επανάκτηση της προηγούμενης γνώσης, ανάγνωση του ψηφιακού αρχείου με τίτλο ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΠΗΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ.doc

[1^ο φύλλο] (ολομέλεια)

Διαδίκτυο: Διερευνούμε την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των πληροφοριών.

- Να παρακολουθήσετε το βίντεο που βρίσκεται στην παρακάτω ιστοσελίδα:

<http://www.saferinternet.gr/index.php?parentobjId=Page15&objId=Category17&childobjId=Text277>

- Επίσης να διαβάσετε την πρώτη παράγραφο του κειμένου που φιλοξενείται στην παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.saferinternet.gr/index.php?childobjId=Category146&objId=Category44&parentobjId=Page3>, καθώς και το κείμενο στον υπότιτλο «το παράδειγμα της Wikipedia»

- Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, κατά τη γνώμη σας είναι αξιόπιστες, έγκυρες και αληθινές οι πληροφορίες που παίρνουμε από το Διαδίκτυο; Να συζητήσετε προφορικά το θέμα και να αιτιολογήσετε την άποψή σας.
- Ποιος τελικά διοχετεύει τις πληροφορίες στο διαδίκτυο και γιατί κατά τη γνώμη σας το κάνει αυτό;

Στη συνέχεια δημιουργούμε γνωστική σύγκρουση στα παιδιά: «Εφόσον δεν είναι αξιόπιστο εργαλείο το Διαδίκτυο, τότε να μην το χρησιμοποιούμε». Αυτή η γνωστική σύγκρουση αποτελεί και τη γέφυρα για τη μετάβαση στο θέμα του επόμενου φύλλου εργασίας.

[2^ο φύλλο] (ολομέλεια)

Διαδίκτυο: Βήματα για να φτάσουμε σε έγκυρες πληροφορίες.

- Αφού λάβετε υπόψη το περιεχόμενο των παρακάτω ιστοσελίδων, να καταγράψετε τα βήματα που θα σας βοηθούν να πετύχετε έναν βαθμό βεβαιότητας για την εγκυρότητα των πληροφοριών που βρίσκετε στο διαδίκτυο.

<http://plioforiki-dimotikou.blogspot.com/2011/06/web-sites.html>

<http://www.saferinternet.gr/index.php?childobjId=Category146&objId=Category44&parentobjId=Page3>

Ενδεικτικά βήματα:

- ρωτούμε τους/τις δασκάλους/ες μας
- συγκρίνουμε και διασταυρώνουμε τις πληροφορίες
- συγκρίνουμε τα αποτελέσματα με τις γνώσεις που ήδη έχουμε
- ελέγχουμε και συγκρίνουμε τα αποτελέσματα της αναζήτησής μας με πληροφορίες από βιβλία
- μαθαίνουμε πληροφορίες για τους/τις υπεύθυνου/ες των ιστοσελίδων που μας ενδιαφέρουν.

- Να επιλέξετε το λογισμικό παρουσίασης, να δημιουργήσετε αρχείο, να το ονομάσετε και να δημιουργήσετε διαφάνειες με τα παρακάτω θέματα:

- Διαδίκτυο – Αναζήτηση πληροφοριών – Πλεονεκτήματα
- Διαδίκτυο – Είναι έγκυρες και αξιόπιστες οι πληροφορίες;
- Διαδίκτυο – Βήματα για να βρίσκω έγκυρες πληροφορίες

Το παραπάνω αρχείο να το ανεβάσετε στον δικτυακό τόπο του σχολείου σας ή να το εκτυπώσετε και να το αναρτήσετε στον πίνακα ανακοινώσεων.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το παρόν σενάριο είναι μια πρόταση διδασκαλίας, η οποία σε κάθε περίπτωση μπορεί να τροποποιηθεί αφού ο/η εκπαιδευτικός λάβει υπόψη του τις ιδιαίτερες συνθήκες της τάξης του. Μπορεί επίσης ο/η εκπαιδευτικός να επιλέξει οποιοδήποτε άλλο θέμα κρίνει ότι συνάδει πρωτίστως με τα συγκεκριμένα ενδιαφέροντα των παιδιών της τάξης του.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο εφαρμόστηκε απρόσκοπτα και σε μικρότερο διδακτικό χρόνο από τον προβλεπόμενο, αφού αφαιρέθηκε και η δραστηριότητα του 1ου φύλλου δραστηριοτήτων της 2ης ενότητας που αφορούσε στο παράδειγμα της *Βικιπαίδεια* για λόγους εξοικονόμησης χρόνου.

Κατά την εφαρμογή ενός τέτοιου σεναρίου που ασχολείται με την αναζήτηση έγκυρων πληροφοριών στο διαδίκτυο είναι σημαντικό το θέμα που θα επιλεγεί και μέσω του οποίου θα επιδιωχθεί αυτή η διερεύνηση να είναι ιδιαίτερα ελκυστικό για τα παιδιά. Όπως και στη διδακτική πορεία καταγράφηκε η συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων ήταν ενδιαφέρουσα και αξίζει να καταγραφεί ότι πράγματι παρατηρήθηκε η εν δυνάμει σταδιακή αύξηση και κορύφωση του ενδιαφέροντος των παιδιών εξαιτίας και του επιλεγμένου θέματος -ένας πλανήτη-. Επίσης το ενδιαφέρον κορυφώθηκε εξαιτίας και των δυνατοτήτων που δημιούργησε η ψηφιακή τεχνολογία: κοντινά, μακρινά πλάνα φωτογραφιών, σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, δορυφόροι, ηλιακό σύστημα, αλλά και της τεχνικής της σύγκρισης που επιλέχθηκε. Έτσι για άλλη ακόμη φορά διαπιστώθηκε αυτό που ο Dewey επισημαίνει: η στιγμή που γεννιέται το ενδιαφέρον του παιδιού είναι η πιο κατάλληλη συγκυρία για να αρχίσει να συντελείται η πνευματική «αύξηση».

Επιπλέον ας επισημανθεί ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση από τον/την εκάστοτε εκπαιδευτικό στην κατάκτηση από τα παιδιά των νέων επιστημονικών εννοιών, έντυπη/ψηφιακή πηγή πληροφορίας. Η ενσυνείδητη χρήση τους δεν είναι

αυτονότη, επειδή οι ενήλικες τις χρησιμοποιούν, αλλά πρέπει να γίνει αντικείμενο συστηματικής διδασκαλίας. Έλλειμμα διαπιστώθηκε σε αυτό το σημείο κατά το πρώτο διδακτικό τρίωρο και αυτό ήταν η αιτία κυρίως που τα παιδιά δεν ήταν σε θέση να τις χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά στην αρχή του επόμενου μαθήματος.

Τέλος όσον αφορά στη δημιουργία παρουσίασης προτείνεται, σύμφωνα με όσα περιγράφονται και στη διδακτική πορεία, αυτή να είναι ημιδομημένη. Η εμπειρία κατέδειξε ότι αυτό για τους μαθητές./τριες της συγκεκριμένης τάξης που δε διδάσκονται «Πληροφορική» στον πρωινό κύκλο, αφού το σχολείο δεν είναι ΕΑΕΠ ήταν αποτελεσματικό και συνέβαλε στο να καταφέρουν τα παιδιά να ολοκληρώσουν τη δραστηριότητά τους και να βιώσουν και την ανάλογη ικανοποίηση.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γενική ελληνική και Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος

Σύγχρονος Εγκυκλοπαίδεια Ελευθερουδάκη

Παγκόσμια εγκυκλοπαίδεια 2002

Ελλαδική Έγχρωμη Παγκόσμια εγκυκλοπαίδεια

Ι.Ε.Π. 2011. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό & Γυμνάσιο), Οδηγός για τον εκπαιδευτικό

[http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php\[07.10.2012\]](http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php[07.10.2012])

Κόμης, Β. & Κ. Ντίνας. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας,

[http://www.greeklanguage.gr/node/803 \[07.10.2012\]](http://www.greeklanguage.gr/node/803 [07.10.2012])

Χατζησαββίδης, Σ. & Μ. Αλεξίου. 2012. Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της γλώσσας και λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: στο πλαίσιο του τυπικού γραμματισμού, για διαθεματικές διδακτικές πρακτικές, για ημιτυπικές και άτυπες

σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές Θεσσαλονίκη:
Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3._protobathmia_0.pdf

Χατζησαββίδης, Σ., Τ. Κωστούλη & Σ. Τσιπλάκου.
Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της Νέας ελληνικής

http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Glossa/epimorfosi_seminaria_analytikon.html

[07.10.2012]